

До спеціалізованої вченої
ради ДФ 35.051.160
у Львівському національному
університеті імені Івана Франка

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу

Копильчака Богдана Володимировича

на тему:

«СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ МОЛОДІЖНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю 073 «Менеджмент»

(галузь знань 07 «Управління та адміністрування»)

1. Актуальність теми дисертації.

Молодіжні громадські організації відіграють важливу роль у суспільстві, надаючи можливість людям зі схожими інтересами працювати разом, збагачуючи своє життя та життя громади. Такі організації пропагують різноманітність думок, що сприяє формуванню альтернативних поглядів на різні питання.

Актуальність стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій в Україні полягає у зміні ролі молоді в українському суспільстві, зростанні усвідомлення важливості участі молоді в ухваленні рішень та розвитку країни, її активності й організованості, появі нових молодіжних громадських організацій з різними цілями та завданнями, необхідності підвищення ефективності молодіжних громадських організацій, потребі в адаптації до нових умов і пошуку можливостей для розвитку, формування і впровадження програм підтримки молодіжних громадських організацій з боку держави, міжнародних організацій та бізнесу.

Молодіжні громадські організації стикаються з численними викликами, такими як обмеженість ресурсів, підвищена конкуренція та політична нестабільність. Для досягнення своїх цілей організації потребують ефективного стратегічного управління розвитком, адаптації стратегій і методів роботи до нових умов.

Зазначене вище аргументує необхідність проведення досліджень у сфері стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій в Україні та підкреслює актуальність теми дисертаційної роботи Копильчака Б. В. з огляду доцільності застосування запропонованих рекомендацій у напрямі поліпшення якості молодіжної політики.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Університету та кафедри.

Дисертація є частиною науково-дослідної роботи кафедри менеджменту економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, зокрема у ході розроблення держбюджетної теми «Управління конкурентоспроможністю агропродовольчої продукції в господарській системі України» (номер державної реєстрації 0120U101814), у межах якої обґрунтовано теоретичні питання аналізу системи організаційного забезпечення стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій.

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Теоретичні підходи та розробки, основні наукові положення, висновки та пропозиції отримані автором самостійно на підставі проведеного наукового дослідження підтверджують належний рівень теоретичної підготовки Копильчака Б.В. та свідчать про обізнаність здобувача з результатами наукових досліджень широкого кола вчених, що підтверджується кількістю опрацьованих наукових праць (173 джерела, у тому числі англomовної наукової інформаційної бази). Із наукових праць, які опубліковані у співавторстві, в науковій роботі використані лише ті ідеї та положення, які є результатом особистих досліджень здобувача. Зазначене сприяло формулюванню мети дисертаційної роботи, що полягає в поглибленні теоретико-методологічних основ стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій в Україні та розроблення науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій в Україні. Досягнення мети дисертаційного дослідження забезпечено належним рівнем виконання наукових завдань, що логічно виходять з поставленої мети та

безпосередньо корелюються із отриманими дисертантом елементами наукової новизни.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Зміст дисертації, її наповнення та публікації дисертанта визначають високий ступінь обґрунтованості основних наукових результатів, положень наукової новизни та висновків, представлених у роботі. Обґрунтованість наукових положень дисертації, їх достовірність й новизна забезпечуються надійною методологічною основою дослідження, що ґрунтується на застосуванні великого спектру філософських, загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема: дедукції, індукції, аналізу та синтезу, системного підходу та порівняння, узагальнення та співставлення, історичного аналізу та спостереження, кореляційного та статистичного аналізу; імовірнісні й експертні методи; прийомів графічної і табличної візуалізації теоретичного та емпіричного матеріалу. Обґрунтованість результатів дисертаційного дослідження Копильчака Б.В. засвідчується їх публікацією у наукових фахових виданнях, а також апробацією на міжнародних і Всеукраїнських науково-практичних конференціях.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації.

Наукова новизна полягає у розвитку теоретичних та методологічних засад дослідження стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій в Україні, а також в розробці рекомендацій для впровадження системи стратегічного управління таких організацій в Україні. Зміст положень, винесених автором у пункти наукової новизни, не викликають заперечень. За результатами рецензування вважаємо, що здобувачем правильно визначено рівень новизни одержаних результатів. Зазначене свідчить про високу якість дисертаційного дослідження і вагомий внесок автора у відповідну наукову галузь, зокрема:

удосконалено:

- систему стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій в Україні шляхом використання концепції стратегічного інституціонування у процесі руху організації поступальним серпантинном між відмінними моделями управлінського мислення та передбачає дотримання при стратегічному управлінні послідовності етапів 5A algorithm, що визначає перед молодіжною громадською організацією необхідність обрання стійкої організаційної структури, визначення періоду аналізу динаміки функціонування організації, формування мети, місії та цілі управлінської діяльності та контролю за їх досягненням;

- теоретичні положення ідентифікації молодіжних громадських організацій в сфері громадянського суспільства з позиції управлінського підходу до їх розуміння, зокрема виявлено пріоритетні сфери молодіжної політики, моделі розвитку взаємодій молодіжних громадських організацій з інститутами громадянського суспільства, визначені ключові стратегічні пріоритетні напрямки розвитку співпраці, що дає змогу зрозуміти специфіку взаємодії комерційного бізнесу та молодіжних громадських організацій, молодіжних громадських організацій з іншими громадськими організаціями та суспільством загалом;

- глобальну модель взаємодії молодіжних громадських організацій з контрагентами у процесі реалізації своїх цілей та конкретні завдання для 24 молодіжних громадських організацій, органів державної та комунальної влади і комерційного бізнесу, що дозволяють досягнути одну і/або три пріоритетні цілі розвитку: удосконалення членства та структури організації, зростання кількості та якості залучених організаціями ресурсів та/або вдосконалення іміджу та бренду організацій у процесі розвитку громадянського суспільства в Україні відповідно до цілей сталого розвитку розроблених ООН.

дістали подальшого розвитку:

- уточнення понятійно-категоріального апарату дослідження, а саме запропоновано: під поняттям молодіжні громадські організації розуміти організоване об'єднання ініціативних громадян навколо спільних інтересів чи/або ціннісних орієнтирів, які через кооперацію, відкритість, мотиваційність

та менторство реалізують спільні прагнення до розвитку громадянського суспільства в межах чинного законодавства, етико-суспільних норм, економічної та безпекової ситуації в державі; під поняттям розвиток організації поступальний спіральних рух організації між середовищами із відмінною кольоровою моделлю управлінського мислення, форму яких визначає атрактор притягання у найвищій точці адаптивного ландшафту; стратегічне інституціонування розуміти як прийняту на основі управлінських рішень комплексну систему методів, засобів та інструментів стратегічного управління спрямованих на якнайглибшу інтеграцію інституту в громадянське суспільство шляхом відтворення сформованих його моделлю мислення стратегічних ідей та принципів діяльності у повсякденному житті для членів інституту та кожного громадянина загалом; поняття стратегічне управління розвитком молодіжних громадських організацій визначено як забезпечення впливу стратегічного інституціонування на скорочення довжини та нарощування позитивного значення темпу руху організації в межах поступального серпантину між різними точками у середовищах, які формують управлінське мислення молодіжних громадських організацій;

- аргументація класифікаційних ознак молодіжних громадських організацій, зокрема введенням нового критерію «за типом ідеології, яку вони сповідують у свої діяльності», відповідно до якого існують тематичні організації, 25 організації вільного вибору та традиційні (або ціннісні) організації, та розгляд скаутингу як нової сфери діяльності молодіжних громадських організацій;

- теоретико-методологічні підходи до розуміння суті громадянського суспільства та визначення принципів та ознак молодіжних громадських організацій; етапів розвитку мислення молодіжних громадських організацій згідно з теорією спіральної динаміки та кольорових організації, використання метафори адаптивного ландшафту з вершинами у ролі басейнів притягання атракторів, що поєднанні з теорією спіральної динаміки допомогло сформуванню авторське бачення;

- наукові положення теорії розвитку молодіжних громадських організації у формі поступального серпантину на основі теорій спіральної динаміки та кольорових організації, визначення двох основних критерії розвитку організації:

темпу руху поступальним серпантинном та значення довжини поступального серпантину, систематизацію понятійного апарату підсистем забезпечення стратегічного управління;

- науково-прикладні пропозиції щодо покращення аналітичного інструментарію, що полягає у групуванні різноманітних факторів впливу на систему організаційного забезпечення стратегічного управління, проведенні SWOT-аналізу на основі експертного опитування, розробці математичної моделі розрахунку темпів розвитку молодіжної громадської організації на основі методики експертного оцінювання рівня впливу стратегічних цілей на контрагентів: молодь, громадянське суспільство, молодіжну громадську організацію, групуванні стратегічних вмінь необхідних молодіжним громадським організаціям та ключовим контрагентам для трансформації діяльності у відповідності до цілей сталого розвитку.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації.

Основні наукові результати дисертації опубліковано у 12 наукових працях загальним обсягом 4,76 друк. арк., з яких 3,51 д. а. належать особисто автору, у тому числі 2,91 д.а. – у наукових фахових виданнях: 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у зарубіжному спеціалізованому виданні, 1 стаття у виданні, що входить до міжнародних наукометричних баз (Web of Science), 5 праць апробаційного характеру – 0,6 д.а.

7. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати.

Окремі положення дисертаційної роботи є корисними для впровадження в освітній процес закладів вищої освіти за освітніми програмами спеціальності 073 «Менеджмент», зокрема під час викладання дисциплін «Стратегічне управління» та «Теорія організацій» для студентів першого (бакалаврського) рівня освіти, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Менеджмент

організацій і адміністрування» (довідка про впровадження № 129 від 01.12.2023 р та довідка про впровадження №3029-9 від 01.12.2023 р.).

8. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані.

Отримані результати дисертаційної роботи мають важливе практичне значення і доведені до рівня методичних та практичних рекомендацій, які впроваджені у процесі розробки програми «Молодь Львівщини» на 2021-2025 роки, яка затверджена рішенням Львівської обласної ради №73 (зі змінами) від 23 лютого 2021 року та Програми підтримки розвитку Пласту у Львівській області на 2021-2025 роки – затвердженої рішенням Львівської обласної ради №75 (зі змінами) від 23 лютого 2021 року (довідка про впровадження № 554 від 01.12.2023 р.). Основні науково-прикладні розробки та рекомендації впроваджено у діяльність ТОВ «НІКО-ЗАХІД» (заходи, які спрямовані на сприяння зайнятості молоді: тренування навичок, сприяння підприємництву, послуги зайнятості, а також субсидії з оплати праці та зайнятості використовуються компанією для сприяння молодіжним громадським організаціям у реалізації ключових цілей стратегічного управління розвитку (довідка про впровадження № 337/11 від 16.11.2023 р.)); Станиці Львів Пласту – Національної скаутської організації України (ключові стратегічні пріоритетні напрямки розвитку молодіжних громадських організацій з державними органами влади та форми взаємин комерційного бізнесу і молодіжних громадських організацій влучно зображують ситуацію у громадянському суспільстві та світові тенденції (довідка про впровадження № 109з від 17.10.2023 р.)); громадської організації «Молодіжна Платформа» (ключові завдання та сфери співпраці між суб'єктами молодіжної політики та світові тенденції щодо вдосконалення програм розвитку молоді використовуються в освітньо-менторській програмі «Прокачай», засоби стратегічного управління розвитком у системі 5A Algorithm та рекомендації щодо формування організаційної структури, реалізації місії та візії визначених у «Програмний Звіт громадської організації «Молодіжна Платформа» за 2022 рік» (довідка про впровадження № 114 від 03.12.2023 р.)).

9. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності.

За результатами перевірки дисертаційного дослідження Копильчака Б.В. на наявність ознак академічного плагіату з'ясовано коректність посилань на першоджерела для текстових та ілюстративних запозичень. Загалом навмисних спотворень не виявлено. Зазначене дає підстави стверджувати про відсутність порушень академічної доброчесності.

10. Зауваження та дискусійні положення дисертаційної роботи.

Поряд із загальним позитивним враженням від дисертації Копильчака Б.В., виникла низка дискусійних питань і зауважень.

Позитивно оцінюючи отримані здобувачем Копильчаком Б.В. результати виконаного ним дослідження, їх наукову та практичну цінність, водночас необхідно вказати на такі недоліки та зауваження дискусійного характеру:

1. На нашу думку, доречним було б доповнення систематизації молодіжних громадських організацій авторськими ознаками класифікації, які враховують особливості деструктивних чинників розвитку молодіжних громадських організацій. Така класифікація могла стати особливо цінною, зважаючи на нинішній стан розвитку національної економіки та молодіжних громадських організацій.

2. Розглядаючи найвпливовіші причини відсутності молоді у лавах молодіжних громадських організацій України (с. 153-154), автор вказує, що показник частки членів молодіжних громадських організацій до загальної кількості молоді за останні 8 років не зміг наблизитися навіть до рівня Австрії чи Угорщини. Яким чином пояснюється вибір цих країн як вірогідних еталонних макроекономічних систем щодо розвитку молодіжних громадських організацій, яким має слідувати Україна? В цьому контексті варто було б глибше розглянути особливості залучення молоді до лав молодіжних громадських організацій зазначених зарубіжних країн.

3. У роботі автором запропоновано систему стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій в Україні шляхом використання концепції стратегічного інституціонування у процесі руху організації

поступальним серпантином між відмінними моделями управлінського мислення та передбачає дотримання при стратегічному управлінні послідовності етапів 5A algorithm (с. 170). Погоджуючись загалом із використання концепції стратегічного інституціонування, вважаємо за доцільне звернути увагу на необхідність більшої уваги з боку здобувача характеристики зв'язків, що виникають у впровадженні послідовності етапів 5A algorithm.

Наведені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

9. Загальний висновок.

Рецензована дисертація Копильчака Богдана Володимировича «Стратегічне управління розвитком молодіжних громадських організацій в Україні» є завершеною, в межах поставлених завдань, науковою працею. Дисертація є кваліфікаційною науковою працею на правах рукопису, яка відповідає паспорту спеціальності 073 – «Менеджмент», у якій розв'язано конкретне наукове завдання, що полягає в поглибленні теоретико-методологічних основ стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій в Україні та розробленні науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи стратегічного управління розвитком молодіжних громадських організацій в Україні. Вона містить низку положень, які є особистими здобутками автора, мають наукову цінність і позитивне значення для подальшого розвитку вітчизняних молодіжних громадських організацій.

Зазначене вище дає підстави зробити висновок про те, що за рівнем наукової новизни, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів дисертаційна робота на тему: «Стратегічне управління розвитком молодіжних громадських організацій в Україні» відповідає вимогам, які встановлені у «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 261 (зі змінами і доповненнями від 3 квітня 2019 р. № 283), наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами

від 12.07.2019 р.) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової 12 установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 р. № 341 та від 19.05.2023 р. № 502), а її автор – Копильчак Богдан Володимирович, заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту
економічного факультету
Львівського національного
університету імені Івана Франка

Зорина ЮРИНЕЦЬ